

Brussel, 6 maart 2026
(OR. en)

7112/26

JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	5 maart 2026
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2026) 110 final
Betreft:	MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S Strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid

De delegaties vinden hierbij document COM(2026) 110 final.

Bijlage: COM(2026) 110 final

Brussel, 5.3.2026
COM(2026) 110 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid

{SWD(2026) 80 final}

1. Inleiding

De strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid geeft uitdrukking aan de ambitie van de Europese Commissie om ervoor te zorgen dat de keuzes van vandaag ook positief bijdragen aan de kansen van morgen en dat zowel de voordelen als de verantwoordelijkheden eerlijk over de leeftijdsgroepen worden verdeeld. De strategie is gericht op het bevorderen van beleidsbenaderingen die economische welvaart en welzijn combineren met milieuverantwoordelijkheid, sociale en territoriale cohesie, budgettaire houdbaarheid en democratische participatie. Daarnaast heeft zij tot doel te zorgen voor intergenerationele solidariteit en laat zij de stem van jongeren weerklinken, want zij zijn de toekomst van de EU.

De EU behaalt op het wereldtoneel een van de meest gevorderde niveaus op het gebied van gelijke kansen, mede dankzij een concurrerende markteconomie, sterke sociale modellen en inclusieve overheidsdiensten. In een wereld die wordt gekenmerkt door toenemende instabiliteit en versnellende mondiale veranderingen, waar demografische, technologische, economische, sociale en milieu- en klimaatrends op lange termijn de manier waarop kansen worden gecreëerd en verdeeld opnieuw vormgeven, is hernieuwde aandacht voor intergenerationele rechtvaardigheid van essentieel belang. Intergenerationele rechtvaardigheid zal ertoe bijdragen dat de kansen voor jongeren — die het Europa van morgen vormgeven — blijven toenemen en dat de EU haar burgers duurzaam en inclusief welzijn kan bieden.

De strategie is een project van vertrouwen en samenwerking, opgebouwd vanuit een gezamenlijk ontwerpproces¹ dat een specifiek Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid omvatte². Zij weerspiegelt de ideeën en aanbevelingen van burgers, belanghebbenden en gemeenschappen in heel Europa. Mensen van alle leeftijden, achtergronden en regio's hebben samengewerkt om na te gaan hoe de EU beter kan inspelen op de toenemende en onderling verweven uitdagingen met het oog op een betere toekomst.

Tijdens de VN-top van de toekomst in 2024 hebben de EU en haar lidstaten het pact voor de toekomst en de verklaring over toekomstige generaties goedgekeurd³. Meer dan een derde van de EU-lidstaten vermeldt de toekomstige generaties in hun grondwet en/of heeft specifieke institutionele kaders vastgesteld waaruit blijkt hoe belangrijk het is de kansen voor toekomstige generaties te waarborgen. Dit hangt nauw samen met de uitvoering van de Agenda 2030 en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, die de wereldwijd gedragen blauwdruk vormen voor vrede en welvaart voor mens en planeet, nu en in de toekomst.

Met deze strategie draagt de Commissie bij tot de sterke inzet van de EU om voort te bouwen op deze mondiale dynamiek, op basis van het inzicht dat het waarborgen van vrede, mensenrechten en de planeet en tegelijkertijd het verbeteren van het welzijn van toekomstige generaties en het bevorderen van solidariteit tussen de huidige generaties deel uitmaken van de identiteit, de waarden en strategische belangen van Europa op lange termijn⁴.

De strategie is gebaseerd op langetermijnverantwoordelijkheid, solidariteit tussen de generaties en territoriale rechtvaardigheid en heeft eveneens tot doel het vertrouwen in

---

¹ Ondersteunend materiaal voor het ontwerp van de strategie.

² Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid.

³ Verklaring over toekomstige generaties — VN.

⁴ In artikel 3, lid 3, van het Verdrag betreffende de Europese Unie is bepaald dat de Unie de solidariteit tussen generaties bevordert, en in het Handvest van de grondrechten wordt benadrukt dat het genot van de grondrechten verantwoordelijkheden ten aanzien van toekomstige generaties met zich meebrengt. Belangrijke voorbeelden van initiatieven, zoals onder andere het Europees Jaar voor actief ouder worden 2012 en het Europees Jaar van de jeugd 2022 illustreren het belang dat de Unie hecht aan intergenerationele cohesie. In de mededeling van 2023 over demografische veranderingen wordt rechtvaardigheid tussen generaties centraal gesteld in het beleid. Ook in het strategisch prognoseverslag 2025 wordt het als een van de acht kernprioriteiten voorgesteld.

overheidsinstellingen te helpen herstellen, een duurzame en rechtvaardige toekomst vorm te geven en ervoor te zorgen dat de vooruitgang van vandaag de fundamenteën voor morgen versterkt.

2. Het veranderende landschap van kansen

Megatrends die een invloed uitoefenen op het intergenerationele evenwicht:

Jonge Europeanen groeien op in een tijd van snelle transformatie en worden tegelijkertijd geconfronteerd met fundamentele uitdagingen. Demografische veranderingen en migratie, de groene en de digitale transitie en een veranderende geopolitieke omgeving herdefiniëren hoe kansen, onder meer op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid en huisvesting, worden gecreëerd en over generaties worden verdeeld⁵. Deze veranderingen hebben gevolgen voor mensen in alle levensfasen en creëren een waaier aan gedeelde verantwoordelijkheden, die een uitgelezen kans bieden om het sociale, economische en democratische model van de EU te vernieuwen op een manier die zowel de huidige als de toekomstige generaties ten goede komt⁶.

Vanuit intergenerationeel oogpunt is de kernvraag niet de verandering zelf, maar de vraag of de keuzes die we vandaag maken, de kansen van mensen om het goed te doen in het leven verbeteren en de kansen voor toekomstige generaties vergroten, dan wel beperken. Een langer leven, technologische vooruitgang en de transitie naar een klimaatneutrale economie die gebruikmaakt van duurzame hulpbronnen kunnen de welvaart en het welzijn gedurende de hele levensloop doen toenemen. Om dit te bereiken is een in de wetgeving verankerde langetermijnvisie nodig, evenals investeringen aan de bron, steun voor actieve participatie gedurende de hele loopbaan en duurzame rechtvaardigheid tussen generaties.

De demografische transitie verandert samenlevingen, met gevolgen voor de toegang van jongere generaties tot huisvesting, werk en inkomen, alsook voor langdurige zorg en gezondheidszorg. Tegelijkertijd kunnen actief ouder worden, intergenerationele kennisoverdracht en uitgebreide economische en sociale participatie bijdragen aan een langer en gezonder leven. Met investeringen in een leven lang leren, flexibel werk en gemeenschappen waarin alle leeftijden een plaats hebben, kan demografische verandering een kans bieden aan alle generaties.

Klimaat en natuur zijn een ander duidelijk voorbeeld. Daadkrachtig optreden op het gebied van klimaat- en milieubescherming voorkomt veel hogere kosten voor jongere en toekomstige generaties en is een investering in de gezondheid, veiligheid en levensomstandigheden van jongere en toekomstige generaties. Het levert eveneens tastbare voordelen op voor mensen van alle leeftijden dankzij een schonere omgeving, een betere volksgezondheid, energie- en waterzekerheid en veerkrachtigere gemeenschappen. Het uitblijven van maatregelen zou daarentegen aanzienlijke gevolgen hebben voor de welvaart van toekomstige generaties. Als de groene transitie op inclusieve wijze wordt doorgevoerd, kan zij bijdragen tot hoogwaardige banen, verbeterde levensomstandigheden en betaalbaarheid en kan zij de veerkracht en energiezekerheid van de EU versterken.

Digitalisering, artificiële intelligentie en in de ruimte gestationeerde technologie brengen veranderingen teweeg op het vlak van onderwijs, werk, levensstijl en democratische participatie gedurende de hele levensloop. Hoewel deze transities aanpassing vereisen, vergroten zij ook kansen.

⁵ De Europese Commissie heeft via haar [Megatrends Hub](#) 14 megatrends geïdentificeerd en gemonitord, die van cruciaal belang zijn voor de toekomst van de EU.

⁶ Het [ESPAS-prognoseverslag 2025 over intergenerationele rechtvaardigheid](#) biedt een duidelijk overzicht van de uitdagingen en kansen van megatrends met betrekking tot intergenerationele rechtvaardigheid.

Een leven lang leren, om- en bijscholing en mensgerichte innovatie kunnen ervoor zorgen dat technologische vooruitgang alle generaties ten goede komt, jongeren in staat stelt te gedijen op een arbeidsmarkt in verandering en participatie en autonomie gedurende een langer leven ondersteunt. De **veranderende aard van werk** geeft een andere invulling aan werkgelegenheid, loopbaanmodellen en organisatiestructuren, wat bestaande ongelijkheden mogelijk kan versterken als dit proces niet in goede banen wordt geleid. Jongeren kunnen daardoor te maken krijgen met minder zekere en rechtlijnige carrièrepaden.

Hoe we vandaag omgaan met keuzes op het gebied van investeringen, overheidsfinanciën, belastingstelsels, pensioenstelsels en regelgeving — keuzes met een impact op de woningmarkt, onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang en langdurige zorg, arbeid en vermogensspreiding — zal bepalen of toekomstige generaties te kampen zullen krijgen met toenemende beperkingen of net meer handelingsvrijheid zullen krijgen⁷.

Een intergenerationele aanpak vereist daarom vastberadenheid die geworteld is in gedeelde verantwoordelijkheid en solidariteit, zodat alle generaties, in de eerste plaats jongeren, niet alleen voorbereid zijn op de toekomst, maar ook over de tools beschikken om deze vorm te geven, gesteund door de ervaring, de bijdrage en de solidariteit van alle generaties.

Er dienen zich andere kansen en risico's aan afhankelijk van de levensfase waarin men zich bevindt, waardoor er een grote kloof ontstaat tussen generaties op het gebied van toegang tot onderwijs, een veilige omgeving, stabiliteit op het gebied van werk, huisvesting, zorg, welvaart en veiligheid op lange termijn. Dit vraagt om een uniforme aanpak die generaties samenbrengt rond gedeelde doelstellingen voor de toekomst.

Kinderen en jongeren krijgen tegenwoordig steeds meer mogelijkheden om bij te leren, te reizen, vrijwilligerswerk te doen en hun stem te laten horen⁸. Zij zijn de hoogstopgeleide en digitaal vaardigste generatie ooit, met een voortrekkersrol op het gebied van technologische innovatie⁹ en een gemiddelde levensverwachting die in 2024 werd geschat op 81,7 jaar. Jongeren worden vandaag echter meer geconfronteerd met verstoringen op de arbeidsmarkt en nieuwe vormen van onzekerheid als gevolg van de snelle technologische veranderingen en de toename van atypische vormen van werk. Ondanks hun over het algemeen hoge opleidingsniveau, volgen velen opleidingen die niet altijd zijn afgestemd op de veranderende behoeften aan vaardigheden en opkomende sectoren, met als gevolg dat de basisvaardigheden bij veel jongeren sterk afnemen. Hierdoor kan de overgang van het onderwijs naar stabiel werk worden bemoeilijkt, wat op zijn beurt bijdraagt tot gefragmenteerde loopbanen in de beginfase en een verhoogd risico op arbeidsonzekerheid. Deze economische druk valt samen met bredere sociale en psychologische uitdagingen, waaronder hoge niveaus van stress, angst en eenzaamheid bij jongeren, ten gevolge van onzekerheid, financiële druk en de toenemende intensiteit van sociale vergelijking in digitale omgevingen. Betaalbare huisvesting vormt ook een uitdaging, waarbij het voor jongeren moeilijker wordt om huiseigenaar te worden en het huis van hun ouders te verlaten en ze minder snel op eigen benen staan.

Ook ouderen worden geconfronteerd met een veranderd landschap van kansen dat vorm krijgt door een langer en gezonder leven, maar ook door meer behoeften aan langdurige zorg en armoederisico's op latere leeftijd. Hun vermogen om actief, veilig en verbonden te blijven, varieert sterk. Met name voor vrouwen leiden ongelijkheden die zich doorheen het leven

⁷ In het [strategisch prognoseverslag 2025](#) worden acht belangrijke gebieden genoemd waarop de EU kan optreden om specifieke uitdagingen voor Europa om te zetten in kansen.

⁸ [Verslag over de uitvoering van de EU-strategie voor jongeren \(2022-2024\)](#) — Publicatiebureau van de EU.

⁹ Volgens [Eurostat](#) beschikte ten minste 75 % van de jongeren tussen 16 en 29 jaar in 2025 over ten minste digitale basisvaardigheden.

aandienen, tot een hoger risico op armoede en financiële onzekerheid. Heel wat ouderen willen een bijdrage blijven leveren aan de samenleving en de arbeidsmarkt, maar worden gehinderd door de snelle digitalisering¹⁰. Die brengt het risico met zich mee dat mensen met minder digitale vaardigheden worden uitgesloten¹¹. Leeftijdscriminatie is wijdverbreid: 52 % van de EU-burgers beschouwt leeftijd als het grootste nadeel voor sollicitanten, waarbij werknemers op leeftijd vaak worden beschouwd als minder flexibel en minder digitaal vaardig¹². Het gebrek aan basisdiensten en -infrastructuur, waaronder breedband, heeft met name gevolgen voor sommige plattelandsgebieden met een hogere gemiddelde leeftijd.

Economische zekerheid op latere leeftijd hangt ook af van de toereikendheid en houdbaarheid van pensioenstelsels, die een centrale rol spelen bij het vormgeven van intergenerationele rechtvaardigheid door inkomenszekerheid voor ouderen in evenwicht te brengen met de veerkracht van de overheidsfinanciën op lange termijn. De territoriale lacunes in de gezondheidszorg, de langdurige zorg en de toegang tot faciliteiten voor regelmatige fysieke activiteit en mobiliteit hebben een verdere invloed op de onafhankelijkheid, het gevoel van eenzaamheid, de gezondheidsparameters en de levenskwaliteit op latere leeftijd¹³. Ouderen zullen in de toekomst langer leven, waardoor thuiszorg en aanpassingen noodzakelijk zijn om thuis te kunnen blijven wonen. Lichaamsbeweging draagt bij aan het verbeteren van het algemene welzijn en de cognitieve functies, ongeacht de leeftijd.

Gender blijft een belangrijke factor in kansenongelijkheid en discriminatie. In 2023 verdienden vrouwen in de EU gemiddeld **12 % minder per uur** dan mannen, en in 2024 bedroeg hun arbeidsparticipatie 70,8 %, tegenover **80,8 % voor mannen**¹⁴. Het zijn ook vooral vrouwen die verantwoordelijk zijn voor zorgtaken. Velen worden geconfronteerd met discriminatie en seksuele intimidatie, waarbij ongeveer een op de drie te maken krijgt met fysiek of seksueel geweld, ook op het werk. Mettertijd worden deze ongelijkheden op het gebied van werkgelegenheid, beloning en zorgtaken groter, waardoor de genderkloof op het gebied van inkomenszekerheid, pensioenen en economische onafhankelijkheid op latere leeftijd groter wordt.

Kansarme groepen ondervinden extra moeilijkheden die een intersectionele aanpak vereisen. Gemiddeld kan meer dan een kwart van de marktinkomensongelijkheid in Europa worden toegeschreven aan overgeërfdere factoren zoals de sociaal-economische status¹⁵ van ouders of geografische locatie. Jongeren met een handicap krijgen het bij de overgang naar volwassenheid vaak moeilijk als gevolg van de gebrekkige doorstroming van onderwijs naar werk. Kinderen lopen nog steeds een groter risico om in armoede te belanden dan de bevolking als geheel. Territoriale verschillen, met name in landelijke en afgelegen gebieden, beperken de toegang tot hoogwaardige opleidingen, huisvesting, vervoer en connectiviteit, versterken de braindrain en verhogen het percentage jongeren die geen onderwijs of opleiding volgen en geen werk hebben (NEET-jongeren).

Structurele belemmeringen op het gebied van onderwijs en opleiding, werkgelegenheid, armoede, hoge huisvestingskosten en toegang tot diensten stapelen zich op en worden vaak van

---

¹⁰ [Vaardigheden voor het digitale tijdperk — Statistieken uitgelegd — Eurostat](#).

¹¹ [Digitale vaardigheden in 2023: de impact van opleiding en leeftijd](#).

¹² [Discriminatie in de Europese Unie — December 2023 — Eurobarometer-enquête](#).

¹³ [Statistieken over personen met een handicap — hulpbehoeften van ouderen](#).

¹⁴ [De loonkloof tussen mannen en vrouwen in de EU — Europese Commissie; De arbeidsparticipatiekloof voor vrouwen en personen met een handicap — Eurostat](#).

¹⁵ OESO (2025), “*To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities*”, OECD Publishing, Parijs, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

generatie op generatie doorgegeven. Met name mensen die met discriminatie te maken krijgen, waaronder mensen met een migratieachtergrond, Roma en lhbtqi'ers, krijgen daarmee te maken.

Een blik op de levensloop reikt verder dan de generaties van vandaag. Door demografische, technologische, ecologische, klimatologische en sociaal-economische trends op lange termijn te onderzoeken, kunnen we anticiperen op de kansen en risico's waarmee **toekomstige generaties** geconfronteerd zullen worden. Hoewel zij nog niet voor zichzelf kunnen stemmen of spreken, zullen de keuzes van vandaag bepalend zijn voor hun horizon van kansen. Om tot intergenerationele rechtvaardigheid te komen, moeten de huidige lacunes worden aangepakt en moet er een toekomst worden gecreëerd waarin toekomstige generaties kunnen gedijen.

3. Wat als we niets doen? kosten bij het uitblijven van actie

Intergenerationele rechtvaardigheid is een strategische keuze voor de EU. Verkiezingscycli hebben vaak korte termijnen, waardoor er meer stimulansen zijn om vooruitzichten op korte termijn te bevorderen. Wanneer in het beleid onvoldoende rekening wordt gehouden met de gevolgen ervan voor de verschillende generaties, nemen de kosten voor de economie, het milieu, de samenleving en de democratie geleidelijk toe. Alleen al voor de klimaatverandering zou niets doen de EU tegen het einde van de eeuw een vermindering van 7 % tot meer dan 10 % van haar bbp kosten¹⁶. De klimaatgerelateerde economische verliezen nemen zelfs nog verder toe.¹⁷

Wanneer de kansen ongelijk verdeeld zijn over generaties, gebieden en sociale groepen, dreigen de economische voordelen steeds meer geconcentreerd te raken. De sociale mobiliteit kan verzwakken, de ongelijkheid kan toenemen en het vertrouwen in een rechtvaardige verdeling van kansen in het leven kan worden uitgehold. Minder dan de helft van de Europeanen is van mening dat zij gelijke kansen hebben gekregen om erop vooruit te kunnen gaan in het leven en slechts 38 % is van mening dat de meeste successen die ze hebben geboekt in hun leven op rechtvaardige wijze zijn toebedeeld, wat wijst op een toenemende perceptie dat het leven oneerlijk is¹⁸. Deze perceptie toont aan dat het belangrijk is opkomende ongelijkheden aan te pakken vooraleer zij structureel worden, aangezien zij de overdracht van economische nadelen van de ene generatie op de andere in de hand werken.

Het uitblijven van maatregelen kan ook gevolgen hebben voor de democratische veerkracht. Het vertrouwen in de instellingen kan afnemen wanneer de perceptie heerst dat het beleid onvoldoende inspeelt op de generatiewissel. Hoewel het vertrouwen in de EU relatief hoog blijft, is het noodzakelijk dat we op dit vertrouwen voortbouwen om de betrokkenheid van de burgers en de democratische veerkracht te versterken. Sociaal isolement kan gepaard gaan met een lagere burgerparticipatie, een lagere verkiezingsopkomst en een algemene verminderde politieke betrokkenheid¹⁹. Desinformatie kan het vertrouwen in instellingen en de

---

¹⁶ Effectbeoordeling voor de klimaatdoelstelling voor 2040, SWD(2024) 63 final, deel 2/5, bijlage 7, afdeling 3.

¹⁷ Economische verliezen door weer- en klimaatgerelateerde extremen in Europa | Indicatoren | Europees Milieuagentschap (EEA). Van de 822 miljard EUR aan klimaatgerelateerde economische verliezen die de afgelopen 45 jaar zijn geleden, is 25 % alleen al toe te schrijven aan de afgelopen 4 jaar.

¹⁸ Rechtvaardigheid, ongelijkheid en intergenerationele mobiliteit — Februari 2023 — Eurobarometer-enquête.

¹⁹ Risicofactoren en gevolgen van eenzaamheid — het gemeenschappelijk centrum voor onderzoek: EU-wetenschapshub.

media uithollen, verkiezingen in het gedrang brengen en het vermogen van burgers om weloverwogen beslissingen te nemen, belemmeren²⁰. Daardoor worden samenlevingen meer blootgesteld aan schokken, vallen zij sneller terug op reactieve maatregelen en zijn zij minder in staat om met vertrouwen te investeren in de toekomst.

De kosten van het uitblijven van maatregelen op het gebied van intergenerationele rechtvaardigheid zijn daarom niet alleen economisch van aard; ze treffen ook de democratie, de samenleving en het milieu. Het aanpakken van de huidige druk op huisvesting, vaardigheden, toegang tot de arbeidsmarkt, overheidsfinanciën, natuurlijke hulpbronnen, klimaat, zorg- en socialezekerheidsstelsels en toegang tot diensten biedt een zinvolle kans om de positie van jongere generaties te versterken en solidariteit en rechtvaardigheid voor alle leeftijden te verzekeren. Intergenerationele rechtvaardigheid is dus geen aanvullende doelstelling, maar een voorwaarde voor stabiliteit, legitimiteit en duurzame en schone groei voor de komende decennia.

4. Nieuwe fundamentele voor rechtvaardigheid: een nieuw intergenerationeel “contract”

Intergenerationele rechtvaardigheid is afhankelijk van de versteviging van de fundamentele waarop de solidariteit tussen generaties berust. Deze strategie omvat een nieuw intergenerationeel “contract”, dat is opgesteld naar aanleiding van de aanbevelingen van het Europees burgerpanel. In dat contract wordt gewezen op de noodzaak om kansen in de loop der tijd te vergroten, de verschillen tussen gebieden aan te pakken en ervoor te zorgen dat beslissingen vanuit een langetermijnperspectief worden genomen. **Het contract biedt een gemeenschappelijk kader om prognoses, rechtvaardigheid en verantwoordelijkheid op elkaar af te stemmen**, zodat uit de keuzes van vandaag betere kansen voortkomen voor zowel de huidige als de toekomstige generaties en **om het sociale weefsel van de EU te versterken** door generaties samen te brengen rond gemeenschappelijke doelstellingen, gedeelde verantwoordelijkheden en een collectieve investering in de toekomst.

Het nieuwe intergenerationele “contract” is gebaseerd op drie dimensies: 1) *eerlijke beleidsvorming*, waarin langetermijndenken en het jongerenperspectief zijn geïntegreerd; 2) *eerlijke kansen* die generaties verenigen rond gedeelde doelstellingen voor een betere toekomst en 3) *eerlijke plaatsen* die intergenerationele rechtvaardigheid in alle gebieden bevorderen.

4.1. Eerlijke beleidsvorming — de verankering van langetermijndenken en het jongerenperspectief

Eerlijke beleidsvorming vereist dat de langetermijneffecten van beslissingen systematisch in aanmerking worden genomen naast doelstellingen op korte termijn. Wetten, begrotingen en hervormingen zijn bepalend voor kansen doorheen de tijd en keuzes die vandaag worden gemaakt, kunnen blijvende voordelen of kosten opleveren voor toekomstige generaties. Door een langetermijn- en systemisch perspectief aan te nemen, wordt er mede voor gezorgd dat kortetermijnoplossingen geen vermijdbare risico's of lasten opleveren,

---

²⁰ EU-brede praktijkcode betreffende desinformatie | Europese Commissie. 63 % van de jonge Europeanen wordt meer dan eens per week geconfronteerd met nepnieuws, terwijl 51 % van de Europeanen denkt dat zij online zijn blootgesteld aan desinformatie.

wat een verschuiving naar meer anticiperende en empirisch onderbouwde governancebenaderingen impliceert. Met haar agenda voor betere regelgeving loopt de EU al voorop op het gebied van goed bestuur en anticiperende besluitvorming²¹. Ze zet verschillende instrumenten in, zoals strategische effectbeoordelingen van prognoses en openbare raadplegingen om afwegingen te maken die op feitelijke informatie gebaseerd zijn, die erbij helpen risico's vroegtijdig in kaart te brengen en beleidskeuzes te onderbouwen. Deze benaderingen zullen een veerkrachtiger en deugdelijker beleid in alle sectoren ondersteunen.

Een eerlijk beleidsvormingsproces gaat ook gepaard met het waken over de standpunten van de mensen die het zwaarst worden getroffen door beslissingen met een langetermijneffect, zodat zij een stem krijgen aan de onderhandelingstafel. Dit betekent dat jongeren betekenisvolle en evenredige kansen moeten worden geboden om bij te dragen aan beleidsdiscussies die hun toekomst vormgeven.

De besluiten van vandaag hebben vaak aanzienlijke gevolgen voor toekomstige generaties, zowel vanuit economisch, sociaal als milieuoogpunt. De onderstaande maatregelen zullen er verder voor zorgen dat langetermijnoverwegingen op coherente wijze in de beleidsvorming worden geïntegreerd.

Om eerlijke beleidsvorming te ondersteunen, zal de Commissie:

1. **het opbouwen van toekomstgeletterdheid bij overheidsdiensten** in alle EU-lidstaten ondersteunen door een meertalig toekomstgericht beleidspakket te publiceren;
2. **het gebruik van strategische prognoses in beleidsvorming versterken**, door bijvoorbeeld de *Futures Balance Tool* te ondersteunen. Dat is een AI-instrument voor toekomstgerichte beleidsanalyse dat in samenwerking met het UN Beyond Lab wordt ontwikkeld;
3. **de systematische toepassing van de jongerentoets, met inbegrip van jongerenbeleidsdialogen**, op de belangrijkste initiatieven in het werkprogramma van de Commissie voortzetten om de mogelijke gevolgen van nieuw beleid voor jongeren te onderzoeken;
4. **de Europese Groep ethiek van de exacte wetenschappen en de nieuwe technologieën (EGE)** de taak geven analyses en aanbevelingen te verstrekken over een eerlijke digitale toekomst, AI en digitale collectieve goederen;
5. **begin 2028 een voortgangsverslag over de strategie voor intergenerationele rechtvaardigheid publiceren** als input voor de bijdragen van de EU aan de follow-up van de verklaring over toekomstige generaties door de VN;
6. **een routekaart over lang leven publiceren**, die bedoeld is om leeftijdsspecifieke beleidskwesties voor alle leeftijdsgroepen in kaart te brengen om strategische mogelijkheden te identificeren voor het actief vormgeven van een langer, gezonder en financieel stabiel leven.

Inspirerende praktijken in de EU-lidstaten

- **voorbeelden van de institutionalisering van het langetermijndenken** zijn in veel EU-lidstaten te vinden in verschillende vormen: in Finland (*het Comité voor de toekomst*²²), Spanje (*het Nationale bureau voor prognoses en strategie*²³) en in Malta (*Hoeder van toekomstige generaties*²⁴).

²¹ OESO (2025), “*Better Regulation Practices across the European Union 2025*”, OECD Publishing, Parijs, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

²² Het Finse “*Comité voor de toekomst*” is een permanent parlementair orgaan dat prognoses op het gebied van bestuur institutionaliseert.

²³ Het Spaanse “*Nationale bureau voor prognoses en strategie*” coördineert de routekaart “Spanje 2050” en institutionaliseert strategische prognoses binnen het bestuur om het huidige beleid af te stemmen op de langetermijndoelstellingen voor intergenerationele rechtvaardigheid.

²⁴ De Maltese “*Hoeder van toekomstige generaties*” is een commissie op hoog niveau die overheidssectoren controleert om ervoor te zorgen dat het beleid inzake duurzame ontwikkeling toekomstige burgers niet in gevaar brengt.

- veel EU-lidstaten hebben specifieke regelgevingseffectbeoordelingen voor jongeren en/of toekomstige generaties: Oostenrijk (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), België/Vlaanderen (*JoKER*), Finland (*Lapsivaikutusten arviointi*), Frankrijk (*Clause d'impact jeunesse*), Duitsland (*Jugend-Check*), Italië (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Nederland (*Generatietoets*) en Zweden (*Barnkonsekvensanalys*).

4.2. Eerlijke kansen — generaties verenigen rond gedeelde doelstellingen voor een betere toekomst

Eerlijke kansen vereisen dat kinderen en jongeren hun leven op sterke fundamenteën kunnen opbouwen. De omstandigheden in het vroege leven zijn van grote invloed op latere uitkomsten. Indien nadelen niet tijdig worden aangepakt, kunnen ze zich in de loop van de tijd beginnen opstapelen. Bij een intergenerationele aanpak wordt prioriteit gegeven aan vroegtijdige preventie, gerichte steun en de overgang naar volwassenheid die in goede banen geleid wordt. Er is bij deze aanpak ook erkenning voor de creatie van eerlijke kansen gedurende de hele levensloop.

Beleid dat gericht is op kinderen en jongeren, die met name uit kansarme gezinnen komen of die mogelijk geconfronteerd worden met discriminatie, is van essentieel belang om rechtvaardigheid tussen generaties te waarborgen. Onder dat beleid vallen duurzame investeringen in de ontwikkeling van jonge kinderen, onderwijs, opleiding en vaardigheden, toegang tot cultuur, participatie en infrastructuur, recreatieve activiteiten, gezondheid, toegang tot huisvesting, vervoer en andere essentiële diensten, alsook gerichte steun bij belangrijke overgangspunten in het leven zoals het verlaten van de schoolbanken, de eerste stappen op de arbeidsmarkt en het stichten van een onafhankelijk huishouden. Het beleid heeft ook betrekking op het bevorderen van financiële geletterdheid, wat van essentieel belang is om jongeren in staat te stellen hun financiële onafhankelijkheid en financiële inclusie te waarborgen²⁵. Door risico's in een vroeg stadium aan te pakken en kinderen in nood te ondersteunen,²⁶ helpen deze maatregelen te voorkomen dat ongelijkheden diepgeworteld raken en verminderen zij de druk op de sociale stelsels op de lange termijn. Om doeltreffend te zijn, moeten deze maatregelen verder reiken dan leeftijd alleen en rekening houden met de specifieke behoeften van kwetsbare en kansarme groepen.

Intergenerationele rechtvaardigheid kan alleen bestaan als de door de samenleving gecreëerde welvaart eerlijk wordt verdeeld. Ongelijkheden in de verdeling van rijkdom en verschillen in vermogens- en successiebelasting in onze samenleving zijn bepalend voor de manier waarop risico's en kansen van generatie op generatie worden doorgegeven. Het wegnemen van structurele belemmeringen die jongere cohorten onevenredig hard treffen, is ook van cruciaal belang om de intergenerationele overdracht van achterstand te doorbreken en er tegelijkertijd voor te zorgen dat ouderen veilig en inclusief kunnen blijven en kunnen bijdragen naarmate zij ouder worden. Betaalbare huisvesting, toegang tot onderwijs en opleiding, stabiele en lonende loopbanen, hoogwaardige gezondheidszorg, met inbegrip van geestelijke gezondheidszorg, en het vermogen om werk, leren en een gezinsleven te combineren, bepalen of jongeren ten volle aan de samenleving kunnen bijdragen en met vertrouwen plannen kunnen maken voor de toekomst. Deze aspecten maken in grote mate ook intergenerationele buurten, betrokkenheid en dialoog mogelijk.

²⁵ Acties ter bevordering van financiële geletterdheid zijn uiteengezet in de [mededeling van de Europese Commissie \(2025\) over een strategie voor financiële geletterdheid voor de EU](#), COM (2025) 681 final.

²⁶ Volgens de beginselen van de Europese kindergarantie, [de Europese kindergarantie — Werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie](#).

Om deze beginselen in de praktijk om te zetten, zijn gerichte, empirisch onderbouwde maatregelen nodig. In dit verband is de strategie gericht op het versterken van de analytische basis voor intergenerationele rechtvaardigheid door het creëren van een specifieke **index voor intergenerationele rechtvaardigheid**. Die index wordt ontworpen om ongelijke kansen tussen de huidige generaties en in de loop van de tijd in kaart te brengen door parameters te monitoren die nauw verband houden met intergenerationele rechtvaardigheid. De strategie zal ook de betrokkenheid van burgers vergroten door generaties te verenigen rond gedeelde doelstellingen, de intergenerationele dialoog en samenwerking te versterken, de stem van kinderen en jongeren luider te doen klinken en leeftijdsdiscriminatie te bestrijden door beste praktijken uit te wisselen tussen de lidstaten.

Om eerlijke kansen te ondersteunen, zal de Commissie:

1. **een index voor intergenerationele rechtvaardigheid opstellen** om kansen en lacunes in kaart te brengen, beleidsbeslissingen te onderbouwen en rechtvaardigheid tussen generaties te bevorderen;
2. **steun verlenen aan de opstelling van een compendium van goede praktijken inzake leeftijdsgelijkheid** door de Groep op hoog niveau inzake non-discriminatie, gelijkheid en diversiteit. Daarbij wordt voortgebouwd op de komende studie over leeftijdsdiscriminatie in de EU, die een overzicht biedt van nationale actieplannen of maatregelen inzake leeftijdsgelijkheid;
3. **gezamenlijke onderzoeksactiviteiten aanmoedigen** ter bevordering van intergenerationele rechtvaardigheid in het kader van Horizon Europa;
4. **een demografieforum organiseren** als ruimte voor uitwisseling en wederzijds leren over de aanpak van demografische ontwikkelingen;
5. **de betrokkenheid van burgers en jongeren in het bijzonder**, vergroten door participatie- en raadplegingsprocessen te ondersteunen, onder meer door:
  - a. intergenerationele dialogen, participatieve budgettering, participatieve prognoses, burgerpanels en innovatieve online instrumenten voor civiele technologie te promoten;
  - b. de Europese Jongerenweek 2026 te organiseren; dat is een week die in het teken staat van solidariteit en rechtvaardigheid;
  - c. aan bewustmaking doen, met name rond 16 november, de dag voor intergenerationele rechtvaardigheid.
6. **de intergenerationele rechtvaardigheidsdimensie in het jeugd- en sportbeleid van de EU** te versterken door middel van de **EU-strategie voor jongeren voor de periode na 2027** en het **EU-werkplan voor sport**, alsook de deelname van kinderen aan de beleidsvorming van de EU te versterken door de rechten van het kind in alle relevante EU-beleidsmaatregelen²⁷ te handhaven en voort te bouwen op de EU-site voor jongereninspraak²⁸.

Inspirerende praktijken in de EU-lidstaten

- **in Nederland ondersteunt het programma “Kansrijke Start”** kinderen en hun ouders in de eerste 1 000 dagen;
- **in België is CALICO een door de EU gefinancierd huisvestingsproject** in Brussel ter ondersteuning van solidariteit tussen de generaties, huisvesting voor vrouwen en betaalbaar eigendom;
- **in Polen bevordert het project “Samen met senioren — Workshops tuinieren”** intergenerationele banden en gemeenschapsintegratie als onderdeel van een project van het Europees Solidariteitskorps.

²⁷ EU-strategie voor de rechten van het kind, COM(2021) 142 final.

²⁸ EU-site voor jongereninspraak: [Europese Unie](#).

4.3. Eerlijke plaatsen — zorgen voor intergenerationele rechtvaardigheid in alle gebieden

Intergenerationele rechtvaardigheid wordt niet alleen bepaald door leeftijd, gender en sociaal-economische achtergrond, maar ook door locatie. De plaats waar mensen wonen, heeft een sterke invloed op hun toegang tot onderwijs, cultuur, banen, huisvesting, diensten, digitale infrastructuur, mobiliteit en mogelijkheden voor democratische en maatschappelijke participatie. Territoriale verschillen — tussen stedelijke en plattelandsgebieden, grensoverschrijdende regio's en achtergestelde wijken — kunnen de ongelijkheden na verloop van tijd vergroten.

Een territoriaal perspectief op intergenerationele rechtvaardigheid is erop gericht te waarborgen dat verschillende generaties niet worden benadeeld door geografische factoren. Dit perspectief vereist een beleid dat rekening houdt met de lokale omstandigheden en de gevolgen voor het klimaat en dat inzet op de langetermijncapaciteit van plaatsen om kansen van generatie op generatie te ondersteunen. Toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting, hoogwaardige openbare diensten, met inbegrip van sociale en zorgdiensten, vervoer, digitale connectiviteit, sociale infrastructuur en recreatievoorzieningen zijn bepalend voor de mate waarin mensen in hun gemeenschap kunnen blijven, terugkeren of hun toekomst er kunnen opbouwen. Tegelijkertijd verbeteren de onderwijsmobiliteit en het vrije verkeer van werknemers de kansen, met name voor jongeren. Daardoor wordt de overdracht van vaardigheden en kennis mogelijk en wordt duurzame groei op lange termijn ondersteund.

Het versterken van de intergenerationele banden op lokaal niveau draagt ook bij tot veerkracht en sociale cohesie. Gemeenschapsvoorzieningen, gedeelde openbare ruimten en lokale diensten kunnen de interactie tussen leeftijdsgroepen ondersteunen, het isolement verminderen en wederzijdse steun bevorderen, met name in gebieden die te kampen hebben met demografische veranderingen of economische transitie. Het verbeteren van de toegang van mensen tot en hun deelname aan cultuur bevordert gedeelde waarden en sociale cohesie, waardoor alle generaties beter voor zichzelf kunnen opkomen.

Het waarborgen van eerlijke plaatsen gaat over gerichte, plaatsgebonden acties — deze worden uitgevoerd in samenwerking met lokale en regionale overheden — die de kansen voor jongere generaties vergroten, gezond en actief ouder worden binnen lokale gemeenschappen ondersteunen, de uitwisseling van ervaringen tussen gebieden bevorderen en initiatieven promoten die de intergenerationele banden binnen gemeenschappen versterken.

Om eerlijke plaatsen te ondersteunen, zal de Commissie:

1. samen met het Comité van de Regio's **het initiatief “Voices of the Future” lanceren**, waarbij lokale en regionale overheden worden uitgenodigd de toekomst van hun regio's mee vorm te geven (aangekondigd in het Europees schild voor de democratie);
2. **inspiratie, verbondenheid en wederzijdse zorg** bevorderen door *intergenerationele partnerschappen op te bouwen* met bibliotheken, musea, sportorganisaties en gemeenschapscentra, alsook culturele, academische, creatieve en toekomstgerichte programma's zoals:
  - a. de bevordering van intergenerationele culturele uitwisselingen en inclusie in overeenstemming met het cultuurkompas voor Europa;
  - b. aandacht voor inclusieve, toegankelijke en duurzame vervoersoplossingen voor alle generaties via de Europese mobiliteitsweek van 2026;

- c. intergenerationele activiteiten bevorderen door middel van sport, met name initiatieven die generaties verenigen en de toegang tot sport en lichaamsbeweging voor alle leeftijden vergemakkelijken — met een #BeActive-sportprijs voor de categorie “voor alle generaties”;
3. **openbare ruimten beschermen en nieuw leven inblazen met het oog op versterkte sociale cohesie en duurzaamheid** door middel van het *Nieuw Europees Bauhaus-initiatief* en de door de gemeenschap geleide activiteiten ervan, alsook door middel van kennis over de rol van openbare ruimten voor democratische veerkracht;

Inspirerende praktijken in de EU-lidstaten

- **in heel Europa is het project Phōnē** — “Giving Minority Languages a Voice” (een stem voor minderheidstalen) gericht op het bevorderen van culturele en taalkundige diversiteit door sprekers van minderheidstalen in heel Europa met elkaar in contact te brengen en intergenerationele storytelling en theaterproducties door en voor de gemeenschap te bevorderen;
- **in Slovenië worden via het initiatief “De impuls van Europese literatuur”** hedendaagse Europese werken vertaald en gepromoot om de Europese identiteit en inclusiviteit te bevorderen, waarbij een publiek van alle leeftijden wordt betrokken door middel van intergenerationele samenwerking en digitale media;
- **in heel Europa doet het programma “Vrijwilligers voor het Europese erfgoed”** erfgoedlocaties heropleven door middel van opleidingen over “traditionele ambachten in de praktijk”; zo worden generaties en culturen overbrugd en duurzame erfgoedpraktijken voor klimaatbestendigheid gedemonstreerd;
- **in Frankrijk brengt het project “La république des hyper voisins”** de inwoners van een wijk in Parijs samen om één keer per jaar een evenement te organiseren waar iedereen wordt uitgenodigd om met elkaar in contact te komen door samen op straat te eten.

5. Intergenerationele rechtvaardigheid integreren in het EU-beleid

Intergenerationele rechtvaardigheid is geen nieuw beleidsterrein. Het is een uitnodiging om duidelijker te kijken naar de langetermijneffecten van bestaande keuzes en ervoor te zorgen dat de kosten, risico's en beperkingen van de beslissingen van vandaag niet van de ene generatie op de andere worden verschoven.

De integratie van intergenerationele rechtvaardigheid in de beleidsvorming is een van de belangrijkste doelstellingen van deze strategie. Als intergenerationele rechtvaardigheid niet systematisch wordt meegenomen in het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie van beleid, kan dat beleid niet doeltreffend zijn. Intergenerationele rechtvaardigheid moet daarom niet worden behandeld als een afzonderlijk beleidsonderdeel, maar als een leidend beginsel dat ten grondslag ligt aan al onze beleidsmaatregelen en uitgaven. Het is noodzakelijk dat we onder meer jongeren niet alleen beschermen door middel van slimme investeringen, maar er ook voor zorgen dat zij niet instaan voor het vereffenen van de schulden uit het verleden. Er zijn instrumenten nodig om ervoor te zorgen dat de hervormingen die we vandaag aanvaarden, worden ontworpen met het oog op de langetermijneffecten ervan. Er moet ook voor worden gezorgd dat de belangen van senioren in de beleidsvorming worden geïntegreerd. Deze aanpak komt tot uiting in het *meerjarig financieel kader* (met name via het Europees Sociaal Fonds

Plus²⁹) of het *Europees Semester*, dat het kader vormt voor de coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in de EU, door hervormingen op lange termijn vast te stellen die zowel adequaat als duurzaam zijn. Binnen dit kader kan de Europese Commissie als werkgever het goede voorbeeld geven door zich sterker in te zetten voor nultolerantie ten aanzien van leeftijdsdiscriminatie en door intergenerationele samenwerking op de werkplek te bevorderen.

De EU handelt al op veel gebieden vanuit de intentie aanzienlijke langetermijneffecten teweeg te brengen. Het doel van dit deel is daarom te benadrukken waar de integratie van een intergenerationeel perspectief duidelijke waarde toevoegt, de samenhang versterkt en de duurzaamheid en legitimiteit van het optreden van de EU ondersteunt in het licht van haar verbintenissen ten aanzien van het pact voor de toekomst en de verklaring over toekomstige generaties.

... door concurrentievermogen op te bouwen zonder uitputting van hulpbronnen

Intergenerationele rechtvaardigheid hangt af van het vermogen van Europa om in de loop van de tijd concurrerend, innovatief en economisch veerkrachtig te blijven. Om het welzijn van toekomstige generaties te waarborgen, moet groei worden nagestreefd op een manier die de hulpbronnen waarvan hun welzijn afhankelijk is, niet uitput. Investerings in toekomstgerichte industrieën creëren hoogwaardige banen binnen Europa, versterken het duurzame concurrentievermogen en ondersteunen toonaangevende strategische autonomie en een robuuste, concurrerende economie. Een toekomstbestendig, duurzaam industrie- en economisch beleid dat concurrerende markten bevordert, is van cruciaal belang voor hoogwaardige werkgelegenheid en houdbare overheidsfinanciën. Investerings in infrastructuur en innovatieve bedrijven zijn beide van essentieel belang om de kansen voor zowel de huidige als de toekomstige generaties te vergroten.³⁰ Door de productiviteit, strategische autonomie en de ontwikkeling van toekomstgerichte industrieën te ondersteunen, draagt het concurrentievermogen bij tot intergenerationele rechtvaardigheid. Zo kunnen de toekomstige generaties niet alleen een sterk economisch kapitaal erven, maar ook een gezond milieu, sociale stabiliteit en een flexibele, toekomstbestendige economische basis.

... door te investeren in mensen en een sterk Europees sociaal model te bevorderen

Intergenerationele rechtvaardigheid manifesteert zich het sterkst wanneer het beleid mensen beter in staat stelt te participeren, zich aan te passen aan het leven en plannen te maken voor de toekomst. Daar zijn sterke stelsels voor sociale bescherming en zorg voor nodig, waarbij iedereen in elke levensfase op steun kan rekenen wanneer dat nodig is³¹.

Vaardigheden en een leven lang leren zijn van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat alle generaties zich kunnen aanpassen aan economische en technologische veranderingen en om oudere werknemers in staat te stellen actief te blijven. EU-initiatieven zoals de *vaardigheidsunie* en de *Europese onderwijsruimte* ondersteunen de lidstaten bij het anticiperen en inspelen op de behoeften aan vaardigheden, het bevorderen van om- en bijscholing om het

---

²⁹ Het Europees Sociaal Fonds Plus kan tal van maatregelen ondersteunen die de gevolgen van demografische veranderingen verzachten, zoals toegang tot werkgelegenheid (ook voor ouderen, jongeren en vrouwen), toegang tot kinderopvang en langdurige zorg, onderwijs en vaardigheden, en de uitvoering van de kindergarantie en de jongerengarantie. Deze focus wordt verder versterkt in de voorstellen van de Commissie voor het volgende MFK, waarin een specifiek ESF-artikel over demografische veranderingen wordt ingevoerd.

³⁰ Zie bijvoorbeeld de *Europese industriestrategie*, het *kompas voor concurrentievermogen* of de *EU-strategie voor start-ups en scale-ups*.

³¹ EU-programma's zoals *EU4Health* of initiatieven zoals de *routekaart voor hoogwaardige banen*, de toekomstige *strategie voor armoedebestrijding*, de versterkte *Europese kindergarantie*, de *Europese zorgstrategie* en de *aanbeveling van de Raad over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg* hebben tot doel de toegang tot zorg te verbeteren en zorgverleners te ondersteunen, hoogwaardige banen te bevorderen, de toegang tot essentiële diensten en bescherming te waarborgen en de armoedecyclus te doorbreken.

beroepsleven te verlengen, het dichten van de kloof op het gebied van digitale vaardigheden, het moderniseren van de onderwijs- en opleidingsstelsels en, waar nodig, het aantrekken van talent van buiten Europa³². Het “*Blauwe loper*”-initiatief dat deel uitmaakt van de EU-strategie voor start-ups en scale-ups, ondersteunt het aantrekken en behouden van hoogopgeleide professionals, studenten en onderzoekers om *te kiezen voor Europa*.

Een krachtig cultuur- en sportbeleid speelt een centrale rol bij het bevorderen van intergenerationele rechtvaardigheid, het versterken van sociale inclusie en het ondersteunen van duurzaamheid op lange termijn door participatie, solidariteit en gedeelde waarden in alle leeftijdsgroepen te bevorderen.

EU-programma's zoals Erasmus+ ondersteunen de ontwikkeling van vaardigheden, actief burgerschap en een leven lang leren voor alle leeftijdsgroepen. Zij helpen de ontwikkeling van sociale en interculturele competenties, kritisch denken en mediageletterdheid te bevorderen en (met name via het onderdeel jeugd) intergenerationele rechtvaardigheid en leren te bevorderen. Het *Europees Solidariteitskorps*³³ ondersteunt intergenerationele vrijwilligersteams op lokaal en regionaal niveau om vaardigheden, sleutelcompetenties en Europese waarden te verwerven en zo bij te dragen tot solidariteit en rechtvaardigheid tussen generaties.

Betaalbare huisvesting blijkt een intergenerationele uitdaging die sterk op de voorgrond is getreden³⁴. Jongeren worden steeds vaker geconfronteerd met belemmeringen bij de toegang tot betaalbare, goed bereikbare en sociale huisvesting. Ook veel ouderen leven in erbarmelijke omstandigheden of zijn sociaal geïsoleerd geraakt. Het optreden van de EU draagt bij door middel van investeringen, faciliterende maatregelen, het stimuleren van hervormingen en gerichte initiatieven die de toegang tot betaalbare en adequate huisvesting verbeteren, als aanvulling op de inspanningen op nationaal, regionaal en lokaal niveau.

De vergrijzing van de bevolking doet ook intergenerationele vragen rijzen over de toereikendheid en houdbaarheid van pensioenen, gezondheidszorg en langdurige zorg, waarbij intergenerationele rechtvaardigheid bestaat in het in evenwicht brengen van toereikendheid en budgettaire houdbaarheid³⁵. De uitdagingen aangaan die voortvloeien uit demografische en arbeidsmarkttransformaties vergt een brede beleidsmix, met onder meer een versterking van aanvullende pensioenen die gepensioneerden een aanvullend inkomen bieden voor hun oude dag³⁶.

De strategie voor een paraatheidsunie³⁷ bevordert, in overeenstemming met het Niinistö-verslag “Safer Together — A path towards a fully prepared Union”³⁸ (samen veiliger — op

---

³² De *vaardigheidsunie* die de Commissie in 2025 heeft vastgesteld, heeft tot doel de ontwikkeling van hoogwaardige, inclusieve en aanpasbare onderwijs-, opleidings- en vaardigheidsstelsels te ondersteunen om mensen in heel Europa in staat te stellen de vaardigheden te verwerven die zij nodig hebben om te gedijen en het concurrentievermogen van de EU te vergroten, met initiatieven zoals een steunregeling voor basisvaardigheden, een EU-agenda voor leerkrachten en opleiders, Europese schoolallianties en een routekaart voor de toekomst van digitaal onderwijs en digitale vaardigheden voor 2030.

³³ [Europees Solidariteitskorps | Europese Jongerensite](#).

³⁴ In het Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid werd het belang van *veilige huizen, sterke gemeenschappen en een waardig leven voor alle generaties* benadrukt.

³⁵ De Commissie zal in 2027 verschillende verslagen over stelsels van sociale bescherming publiceren. In het verslag over adequate sociale bescherming op latere leeftijd zal op geïntegreerde wijze worden geanalyseerd hoe de Europese stelsels voor sociale bescherming de levensstandaard van de oudere bevolking helpen beschermen door middel van pensioenen, langdurige zorg en daarmee verband houdend beleid. In het vergrijzingsverslag van 2027 zal de nadruk liggen op prognoses die de economische en budgettaire gevolgen van de vergrijzing op lange termijn aantonen, voor de periode tot 2080.

³⁶ De Commissie heeft in november 2025 een reeks initiatieven gepubliceerd om de ontwikkeling en het gebruik van aanvullende pensioenen in de lidstaten te bevorderen, waaronder de aanbeveling van de *Commissie over pensioentrackingsystemen, pensioendashboards en automatische aansluiting*, C/2025/9300 final.

³⁷ *Strategie voor een paraatheidsunie*.

³⁸ *Safer together: A path towards a fully prepared Union — Europese Commissie*.

weg naar een volledig voorbereide Unie), een maatschappijbrede aanpak van paraatheid en veiligheid met acties die gericht zijn op jongere en oudere generaties en kwetsbare personen.³⁹

Het Europees schild voor de democratie en de EU-strategie voor het maatschappelijk middenveld hebben tot doel de democratische veerkracht te versterken door een maatschappijbrede aanpak te hanteren, onder meer door de burgerparticipatie en de intergenerationele banden te versterken⁴⁰. Het behoud van de integriteit van het huidige democratische systeem draagt ertoe bij dat toekomstige generaties een politiek klimaat erven dat gebaseerd is op transparantie, participatie en verantwoordingsplicht, wat een essentiële voorwaarde is voor intergenerationele rechtvaardigheid.

... door de dubbele transitie te bevorderen binnen de limieten van onze planeet

De groene en digitale transitie van de EU hebben duidelijke intergenerationele gevolgen. Zij roepen op tot een heroverweging van de manier waarop de EU hulpbronnen gebruikt, haar ecosystemen beschermt, werknemers, bedrijven en burgers toerust, concurrentievermogen biedt en de ecologische grenzen respecteert waarbinnen toekomstige generaties moeten leven.

Het klimaat- en milieubeleid van de EU staan centraal in het EU-optreden om de planeet voor de komende generaties te beschermen. Intergenerationele aspecten zijn inherent aan het klimaatbeleid, aangezien elke vertraging op het gebied van maatregelen hogere kosten met zich meebrengt voor toekomstige generaties. De vlaggenschipinitiatieven van de *Europese Green Deal* en het *Europees oceaanpact* zijn gericht op het bereiken van klimaatneutraliteit, het verminderen van emissies en het gebruik van eindige hulpbronnen, het verminderen van verontreiniging, het vergroten van de circulariteit, het beschermen van de biodiversiteit en het ondersteunen van groene transitie in alle sectoren om een concurrerende economie op te bouwen. Ruimtevaartactiva in eigendom van de EU, zoals *Copernicus* en *Galileo*, leveren gegevens aan met een ongeziene precisie en maken monitoring en besluitvorming op basis van betrouwbare informatie mogelijk. Het *Europees klimaatpact* brengt gemeenschappen, individuen en organisaties uit de hele EU en uit verschillende generaties samen om beste praktijken uit te wisselen, klimaatoplossingen te ontwikkelen en bij te dragen tot de opbouw van een schoon en welvarend Europa. In de *strategie voor een paraatheidsunie* wordt opgeroepen om aan vrijwilligerswerk te doen en burgerschapscompetenties en vaardigheden op het gebied van paraatheid te versterken. Het mechanisme voor een rechtvaardige transitie, waaronder het platform en het fonds voor een rechtvaardige transitie, alsook het sociaal klimaatfonds helpen nieuwe ongelijkheden te voorkomen door regio's, gemeenschappen, kwetsbare gezinnen, gebruikers van het openbaar vervoer en kleine ondernemingen die het hardst door de transitie worden getroffen, te ondersteunen. Via deze initiatieven wordt ervoor gezorgd dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten vanwege klimaatneutraliteit⁴¹. Initiatieven zoals het *Blauwe intergenerationele programma van de alliantie voor onderzoek en innovatie in de volledige Atlantische Oceaan* en het *programma voor EU-jongerenambassadeurs voor de bio-economie* stellen jongeren in staat deel te nemen aan beleidsdiscussies over de oceaan en water, over duurzame voedselsystemen en de bio-economie. Het komende EU-

---

³⁹ Zie bijvoorbeeld actie 29 inzake leerplannen voor scholen, actie 30 inzake jeugdprogramma's en actie 27 inzake bewustmaking van risico's en bedreigingen, waarvan een onderdeel is toegespitst op kwetsbare personen,

⁴⁰ *Europees schild voor de democratie en EU-strategie voor het maatschappelijk middenveld*.

⁴¹ De Commissie heeft in mei 2025 haar eerste *aanbeveling over de aanpak van vervoersarmoede* gepubliceerd. Daarin wordt gewezen op de cruciale rol die vervoer speelt in het bevorderen van economische ontwikkeling, welzijn en sociale rechtvaardigheid omdat het de toegang tot hoogwaardige banen ondersteunt. Dat geldt ook voor mensen die het risico lopen op armoede en sociale uitsluiting en voor bepaalde kwetsbare groepen in de samenleving. Vervoer speelt bovendien een belangrijke rol in het vergroten van rechtvaardigheid en solidariteit tussen de generaties.

stakeholdersplatform voor waterweerbaarheid heeft specifieke zetels voor jongerenvertegenwoordigers, in overeenstemming met de *strategie voor waterweerbaarheid*.

De digitale transformatie en de opkomst van artificiële intelligentie (AI) bieden Europa duidelijke kansen om het welzijn van de Europese burgers te verbeteren, duurzame innovatie te bevorderen, het Europese wetenschappelijke systeem te versterken en het concurrentievermogen te versterken. EU-initiatieven op het gebied van digitale vaardigheden dragen bij door digitale geletterdheid, eerlijke arbeidstransities en een verantwoord gebruik van AI te ondersteunen op manieren die van cruciaal belang zullen zijn om de beroepsbevolking van de toekomst klaar te stomen. De EU bouwt ook aan een gunstig ecosysteem om baanbrekende innovatie aan te moedigen op het gebied van nieuwe technologieën zoals AI, neurotechnologie en kwantumtechnologie die mensgericht, ethisch en op rechten gebaseerd zijn⁴². Intergenerationele rechtvaardigheid in het digitale tijdperk vereist daarom dat wordt gezorgd voor een brede toegang tot digitale infrastructuur, inclusieve ontwikkeling van vaardigheden op alle leeftijden en met name voor senioren, en een mensgerichte inzet van AI en innovaties die de kansen vergroten in plaats van de kloof dieper te maken⁴³. In overeenstemming hiermee heeft de Commissie een proefprogramma van kleine subsidies voor intergenerationele leerprojecten op het gebied van mediageletterdheid gelanceerd.

Ruimtevaarttechnologie ondersteunt de toegang tot essentiële diensten, economische groei en ecologische veerkracht. Momenteel wordt de ruimtecomponent steeds meer overbelast, waardoor de risico's voor onze ruimtevaartactiva en veiligheid toenemen. Initiatieven zoals de *EU-ruimtevaartverordening* en de *visie voor de ruimtevaartconomie* zijn van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat de ruimte veilig en duurzaam is voor toekomstige generaties.

... impact uit te oefenen door middel van lokale en mondiale actie

Intergenerationele rechtvaardigheid wordt met name tastbaar wanneer de toegang tot bestaansmiddelen, activa en kansen op het spel staan. In de landbouw-, de visserij- en de plattelandssectoren vormen de vergrijzing van de beroepsbevolking en de hoge toetredingsdrempels een bedreiging voor de levensvatbaarheid van de sectoren op termijn. Het EU-beleid ondersteunt generatievernieuwing door de toegang tot land en zee, financiering, opleiding en kennisoverdracht te verbeteren en door plattelands- en kustgebieden op de kaart te zetten als plaatsen waar jongeren aan een toekomst met perspectieven kunnen bouwen⁴⁴.

Op lokaal en regionaal niveau helpen hechte, verbonden gemeenschappen om langetermijnbeleid om te zetten in concrete ervaringen. Ze bevorderen samenwerking tussen generaties, vergroten inclusie en verminderen isolatie, met name in contexten van demografische verandering,⁴⁵ verstedelijking⁴⁶, of territoriale achterstand. Toegang tot diensten, mobiliteit, gedeelde openbare ruimten en lokale, sociale en culturele infrastructuur

---

⁴² Zie bijvoorbeeld *Verordening (EU) 2024/1689*, die ervoor zorgt dat AI-systemen veilig en betrouwbaar zijn, de grondrechten eerbiedigen en innovatie bevorderen.

⁴³ In het Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid werd het belang benadrukt van *het vaststellen van grenzen voor het gebruik van AI om verantwoorde toegang en ethische normen te waarborgen en potentiële risico's te beperken*.

⁴⁴ De *strategie voor generatievernieuwing in de landbouw* heeft als doel om het aantal jonge en nieuwe boeren te verdubbelen en de landbouw innovatief, concurrerend en veerkrachtig te houden. De strategie sluit ook aan bij het Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid, waarin werd benadrukt hoe belangrijk het is duurzame landbouw te versterken met meer financiële steun van de EU en voedselzekerheid en -soevereiniteit. Generatievernieuwing in oceaangelerelateerde banen komt aan bod in de *visie 2040 voor visserij en aquacultuur* (2026) en de *strategie voor blauwe generatievernieuwing* (2027).

⁴⁵ In de *demografietoolbox* van 2023 wordt gewezen op de risico's van een vergrijzende EU-bevolking voor het concurrentievermogen van de EU op lange termijn. Deze combineert EU-instrumenten met nationaal en regionaal beleid om alle generaties in staat te stellen hun levenskeuzes te maken en hun potentieel in de economie en de samenleving in het algemeen na te streven.

⁴⁶ De *EU-agenda voor steden 2025* versterkt de territoriale en stedelijke dimensie van het EU-beleid en stroomlijnt de bestaande steun voor stedelijke gebieden. Daarnaast versterkt de *missie voor klimaatneutrale en slimme steden* van *Horizon Europa* de maatschappelijke veerkracht en innovatie door expliciet de nadruk te leggen op burgerparticipatie en multistakeholderbestuur.

zijn van invloed op de vraag of mensen van verschillende generaties ten volle kunnen deelnemen aan het economische, sociale en democratische leven. Het EU-optreden, met name via het cohesie- en het landbouwbeleid, ondersteunt nationale, regionale en lokale autoriteiten bij het versterken van de veerkracht op gemeenschapsniveau door middel van territoriale investeringen, inclusieve stedelijke, kust- en plattelandsontwikkeling⁴⁷ en betere toegang tot diensten. Het gaat erom ervoor te zorgen dat mensen *het recht hebben om te blijven* en te gedijen op plaatsen waar zij zich thuis voelen.

Op mondiaal niveau is de aanpak van de EU verankerd in recente multilaterale verbintenissen. Tijdens de **VN-top van de toekomst** hebben de EU en haar lidstaten het pact voor de toekomst en de verklaring over toekomstige generaties goedgekeurd, waarin het belang van multilateralisme en de bevordering van een op regels gebaseerde internationale orde wordt benadrukt, waarbij de VN als hoeksteen fungeert om vrede te bevorderen⁴⁸. Uit de laatste opiniepeilingen en de Europese burgerpanels blijkt dat *veiligheid en defensie* in de EU tot de dringendste zorgen van de Europeanen behoren en met name van jongeren. Het realiseren van strategische autonomie in de EU, zodat burgers in veiligheid en vrede kunnen leven, zonder beperkingen door instabiliteit, afhankelijkheid of conflicten, is een investering in alle generaties, nu en in de toekomst. *Global Gateway*, de externe investeringsstrategie van de EU, zorgt ervoor dat langetermijninvesteringen bijdragen aan het behalen van openbare beleidsdoelstellingen in partnerlanden, met intergenerationele rechtvaardigheid als uitgangspunt. Dit gebeurt door het bevorderen van lokale vaardigheden, de betrokkenheid van jongeren, beroepsonderwijs en -opleidingen en degelijke banen, wat leidt tot groenere en gezondere samenlevingen en multidimensionale ongelijkheden vermindert. De wereldwijde klimaatactie van de EU is gericht op het mobiliseren van internationale samenwerking om de Overeenkomst van Parijs uit te voeren en te zorgen voor een duurzaam milieu voor toekomstige generaties.

Het versterken van de betrekkingen met het ruimere nabuurschap van de EU en het opvoeren van de defensiegereedheid en -vermogens via het SAFE-instrument zijn investeringen voor een vreedzame toekomst. Samenwerkingskaders zoals het *pact voor het Middellandse Zeegebied* ondersteunen gezamenlijke initiatieven die investeringen in vaardigheden, economische ontwikkeling, veerkracht en sociale cohesie in de hele regio bevorderen. Daarin wordt de rol van mensen, met name jongeren, erkend als drijvende kracht achter innovatie en gedeelde welvaart.

De uitbreiding van de EU is ook een van de meest invloedrijke langetermijninvesteringen van de EU. Een geloofwaardig, eerlijk en op verdiensten gebaseerd uitbreidingsproces versterkt vrede, stabiliteit en kansen, en verruimt de vooruitzichten voor jongeren, zowel in de huidige lidstaten als in kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten. In die zin vormt de uitbreiding zowel een intergenerationeel als een geopolitiek engagement. Overeenkomstig de doelstellingen van de Commissie zullen kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten worden uitgenodigd om, waar mogelijk en haalbaar, samen met de EU-lidstaten deel te nemen aan de in deze strategie voorgestelde acties.

---

⁴⁷ Om ervoor te zorgen dat plattelandsgebieden deze essentiële rol kunnen blijven spelen, heeft de Europese Commissie in 2040 haar *langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU* tot 2025 gepubliceerd. In 2026 worden soortgelijke strategieën voor kustgemeenschappen en eilanden verwacht.

⁴⁸ In het Europees burgerpanel over intergenerationele rechtvaardigheid werd het belang benadrukt van het *versterken van de diplomatie en de rol van de EU op het gebied van vredeshandhaving als belangrijkste instrument voor het oplossen van conflicten*.

6. Volgende stappen — samenwerking voor intergenerationele rechtvaardigheid

Intergenerationele rechtvaardigheid is niet één beleid, maar een manier om beleid te maken. Daarbij wordt consequent rekening gehouden met langetermijneffecten en wordt ervoor gezorgd dat de beslissingen die vandaag worden genomen, het welzijn in de toekomst niet ondermijnen, maar juist verbeteren.

Om intergenerationele rechtvaardigheid te bevorderen is een bewuste en aanhoudende inspanning doorheen de tijd, eerder dan een eenmalige hervorming, noodzakelijk. Dat vraagt om iteratieve, adaptieve en reflectieve benaderingen die kunnen evolueren naargelang de behoeften, beschikbare gegevens en omstandigheden, en die zijn ingebed in de huidige beleidsvormingsprocessen.

In dit proces kan de Europese Commissie het goede voorbeeld geven door de beginselen die zij bevordert, toe te passen en door doeltreffend gebruik te maken van bestaande instrumenten om overwegingen op lange termijn beter te integreren in haar werking. De vooruitgang zal afhangen van de samenwerking tussen de EU-instellingen en met de lidstaten, alsook van de betrokkenheid op regionaal en lokaal niveau.

Intergenerationele rechtvaardigheid komt al tot uiting in een reeks initiatieven, praktijken en beleidskeuzes van de EU. Deze strategie bouwt voort op die realiteit door meer samenhang, zichtbaarheid en uitwisseling van ervaringen te ondersteunen en door reflectie aan te moedigen over de wijze waarop langetermijnperspectieven binnen bestaande kaders kunnen worden versterkt.

De Commissie verzoekt het Europees Parlement en de Raad van de EU om, binnen hun respectieve rollen, na te gaan hoe bij de beleidsvorming verder rekening kan worden gehouden met intergenerationele aspecten. De EU-lidstaten worden aangemoedigd om langetermijndenken te blijven integreren in de openbare besluitvorming, in overeenstemming met de nationale context en bevoegdheden. Ze worden daarnaast aangemoedigd om het bewustzijn rond verschillende aspecten van intergenerationele rechtvaardigheid te vergroten.

Door deze benaderingen te versterken, kan de EU de overstap maken van beginselen naar consistentere praktijken. Daardoor zal het overheidsbeleid beter in staat zijn de huidige behoeften in evenwicht te brengen met toekomstige verantwoordelijkheden en betere resultaten voor de huidige en toekomstige generaties te ondersteunen.